

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי כל ציה שנתן להם הקב"ה לישראל נתן להם פרהסיא, חוץ משבת שנתן להם בצנעא, שנאמר יני ובין בני ישראל וכו'. אי הכי לא לענשו נכרים

שבת נתן להם בצנעא, שנאמר ביני ובין בני ישראל וכו' (ביצה טז). ואי ניתנה מצות שבת בצנעא, והלא בפרהסיא ניתנה, שהרי היא מכלל עשרת הדברות ששמעו אותן כל האומות שבעולם, וכן הכתוב אומר (ישעיה מה, טז) 'לא מראש בסתר דברתי, וכן אמר דוד ע"ה (תהלים קלח, ד) 'יודוך ה' כל מלכי ארץ כי שמעו אמרי פיך'. אמנם כוונת החכמים היתה על הפנימי שבה, כי הוא הניתן **בצנעא**, וזהו לשון ביני וביניכם וכו'. וענינים נסתרים כאלה שנכללין במצות השבת, נצטוו משה מפי עליון לגלותם ליחידי ישראל וכו'.

(כד הקמח - ערך שבת)

נמדריש והובא בספר הנכדז פרשת דרכים זה לשונו, מעולם לא זיה שכינה מישראל שנתות וימים טובים אפילו בשנת של חול. והתמיה לוייה דאיך הוא שנת של חול. ועמ"ש הרב בשם ניו ובשם רבו של אביו ע"ש. ובענייניו נ"ל עם ידוע אמרי קדוש צוה"ק צכמה דוכתי, ומנהן פרשת לו צרע"מ, ובפרשת נשא שיליה האידרא קדישא, דהתלמידי חכמים נקראים שנת.

שעם הפשוט והגלוי הוא על שם כי חורתן אומנותן ואינם עוסקים צמלאכה כלל כמו שנת לכל אדם. ולפי זה מהראוי לשאר עמא קראו בשם חול, אחר שהמה עומדים על העבודה ולמי שכימה. וזהו פירוש המאמר, כי אחר התלמיד חכם נקרא בשם שנת, לפי זה שנת שלו קרא שנת של שנת, דהרי שמו העלמי והתמידי נח בלאו הכי, אבל לשאר עמא יקרא להם ואכלס שנת שלהם שנת של חול והבן.

זהו כוונת המדרש, מעולם לא זיה השכינה מישראל בשנתות וימים טובים, ושלא תאמר וקא מהשרידים אשר ה' קורא שחורתן אומנותן, שנת זוכה לנשמה ימירה גבוה מעל גבוהים, כמו הארכנו בקמח מענין זה בפרשת ויקהל ככפול כתוב וביום השביעי יהיה לכם קודש ושוב שנת בתוך יע"ש. וזהו כדכרינו שאלס יקרא שנת בתוך שנת של שנתון, ועכ"ז שנת שלהם התמידי קרא שנתון בהקטן, ע"ד אותיות האמנתי, וכמ"ש פרשת משא ועי"ש, ואחשוב שדוקא מהם בנים אהובים לא זיה שכינה, ולא כן לשאר עמא עובדים בעבודה כל ימי החול רק בשבת נחים, זה אמר אפילו בשבת של חול, והבן היטב נ"ל.

(נועם נגדים - פרשת פקודי)

נותן מתנה לחבירו צריך להודיעו, שנאמר (שמות יג) לדעת כי אני ה' מקדשכם. אמר לו הקב"ה ונשוא, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, מובקש ליתנה לישראל, לך והודיעם.

(שבת י / ביצה טז)

כשאדם נותן מתנה לחבירו העיקר החשיבות הוא דבר הגנוז בתוך המתנה, היינו האהבה שבתוך המתנה. כי המתנה עצמה אינה חשובה כל כך, כי חבירו יכול לקנות בעצמו דבר זה וכו', רק החשיבות הוא האהבה הגנוזה שבתוך המתנה, כי ע"י שנותן מתנה לחבירו נזכר שאהבה עצומה יש לו עליו בקרב לבו, עד שאינו יכול להתאפק מלגלות אהבתו עכ"פ באמצעות המתנה שנותן לו.

וכמו כן הוא מתנת השבת קודש, אין הנגלה הוא העיקר החשיבות, רק הדבר הנסתר והגנוז בתוך השבת, וזהו מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, פ"י שעיקר המתנה הוא מה שנגנו בתוך השבת. (אהבת שלום - פרשת בהעלותך ד"ה ועתה)

מאהבתך ה' אלקינו שאהבת את ישראל עמך, ומחמלתך מלכנו שחמלת על בני בריתך, נתת לנו ה' אלקינו את יום השביעי הגדול והקדוש הזה, לגדולה, ולגבורה, ולקדושה, ולמנוחה, ולעבודה, ולהודאה, לאות ולברית ולתפארת, ולתת לנו ברכה ושלום מאתך.

(סידור רב עמרם גאון - סדר תפלת ליל שבת)

בשבת קודש כאשר כל נפש מישראל לפי ערכו יבחינתו. הוא מרגיש קדושת נועם שב"ק, פשוטי המוני עם סגולה מרגישים קדושת שב"ק ע"י המנוחה והענוג במאכל ובמישתה ובכסות נקי, והמה יעשו אור תפארת שב"ק ע"י המנוחה ואכילה ושתיה וכסות נקי, ושרידי עם ה' היודעים ומתבוננים בפנימיות אור שב"ק ויקרת קדושתו, מרגישים אור שב"ק ברבו יתיר קדושת נשמה יתירה, כאו"א לפי בחינתו בהדרגות שונות עד למעלה ראש.

לדעת כי אני ה' מקדשכם (שמות לא, יג). משמעו שצריך כל אדם לדעת ידיעה ברורה, הקדושה שהוא מקבל ביום השבת מהבורא יתברך, ועי"ז יבין את החיות של שבת, ואם אינו יודע בבירור, אזי הוא חסר נואות של שבת וכו'. וכבר שאלתי לאנשים רבים וכן שלימים צדיקים וחסידים גדולים, אם הם יודעים ומרגישים בכל שבת את השראת הקדושה השומע עליהם מואין סוף ב"ה. וכולם כאחד ענו וישירו, אין אנו יודעים מהות של עיקר הקדושה וכו'. חלילה מה שאמרה תורה 'לדעת', בודאי משמע ידיעה ברורה מקור השפעות הקדושה.

(נתיבות צדיקים, אפטא - פ' כי תשא ד"ה עוד מצינו)

צורך קדושה ויראת שמים הוא 'ברכאן דלעילא', צורך פרנסה וכלכלה הוא 'ברכאן דלתתא'.

וביום השביעי שבת וינפש (שמות לא, יג) אמר ה'ז"ל (ביצה טז) וי אבדה נפש. וכל הדעת זקנים בשני ר"י החסיד, שמכאן רמז לנשמה היתירה בשבת וסופי תיבות וביום השביעי שבת וינפש שתיים לרמז שיש שתי נשמות בשבת. ולכן הענין הזה שג נשמה יתירה נשאר בגדר סוד, 'ביני ובין בני ישראל' כמו שכתב לגבי דברים שבינו לבניה, כך הוא ביני ובין בני ישראל. והשבת לומר דבר שאולי הוא כואב קצת, אולם מוכרחים לאומרו.

האריה"ק כי לכאורה מדוע אומרים ברכת 'שלא עשני גוי' בכל יום, ומבאר, שלפעמים ע"י החטא ה"י, האדם מהליף את נשמתו בנשמה של גוי ח"ו, וע"כ אומרים ברכת 'שלא עשני גוי', זהו יש לכוון בשעה שאומרים את הברכה. מתוך יסוד זה של האריה"ק, נמצא דבר נורא מאד: 'ביני ובין בני ישראל' אות היא לעולם. מוכרח להיות היסוד הזה בין כל יהודי לבין הקב"ה. את קדושת השבת מוכרח כל יהודי להרגיש, ואם לא, חסר לו ביהודי, וכפי השלימות שהאדם מרגיש את קדושת השבת, כך היא השלימות של היהודי שלו.

וא"כ זה כמש"כ ה'מאור ושמש', שהמודד של היהודי הוא, כמה יש לו בלבו אחדות של אלוקות ואמונה, שהרי האדם יכול לעשות כל מיני דברים, אך הנקודה תמיד נשארת בלב. זה יוכל האדם לדעת כשהוא אומר 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד' - כיצד הוא מרגיש אז את הקשר לאלקים - זה המודד של האדם לדעת מה יש לו.

וכן בשבת קודש, גם זה מודד לדעת עד כמה היהודי נמצא בקרבן. וא"כ בשבת, יכול כל אדם לראות את המודד של המצב שלו. האדם צריך תמיד לעלות, ואם הוא רואה שח"ו בשבת הזו המצב שלו עדיין פחות מאשר בשבת שעברה, עליו לעשות משהו, ולהתעורר בתשובה. זה מש"כ הפייטן 'שפרו מעשיכם וברית לא תופר', היינו חזרו בתשובה, ולא תופר הברית ביני וביניכם.

(השיר והשבת - עמוד טז)

הקשה הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זי"ע, מה ענין שבת לעוה"ב, הלא עוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתיה, ואילו מצות עונג שבת עיקרה הוא באכילה ושתיה. וביאר בזה, שתענוג עוה"ב הוא בהשגת יראת שמים טהורה ושלמה, ואף האכילה בשבת לשם שמים מביאה את האדם לידי יראת שמים.

שמעתי מכ"ק אדמו"ר הגה"ק מאסטראווא שליט"א (זי"ע) בשם הרה"ק משינאווא צ"ל עה"פ 'אכלוהו היום' (שמות טז, כה), אכלוהו את היום, כלומר עיצומו של יום, כי 'שבת' קודש היום לה', וע"כ מפני כי קדוש היום' יהיה היום עצמו אכילה, וכדברי התרגום עה"פ (שמות כד, יא) 'ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו', והוון חזן בקורבניהון דאיתקבלו ברעוא כאילו אכלין ושתין, והכי נמי מתענגין עם עצם השבת, והרי זה שובע כאכילה.